

Promemoria

Återkallelse tills vidare av förarbevis för
vattenskoter

I2021/02696

Promemorians huvudsakliga innehåll

I promemorian lämnas förslag till de författningsändringar som behövs för att möjliggöra att förarbevis för vattenskoter ska kunna återkallas i avvaktan på ett slutligt avgörande av återkallelsefrågan. En förutsättning ska vara att det på sannolika skäl kan antas att förarbeviset kommer att återkallas slutligen. Beslut om återkallelse tills vidare ska få fattas av Transportstyrelsen. Det föreslås också att ett förarbevis för vattenskoter ska kunna omhändertas direkt på platsen för den händelse som kan motivera en återkallelse. Beslut om omhändertagande ska få fattas av Polismyndigheten, Kustbevakningen och åklagare.

I promemorian föreslås också att Polismyndigheten och Kustbevakningen ska kunna medges direktåtkomst till kontaktuppgifter till de registrerade i förarbevisregistret.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 maj 2022.

Innehållsförteckning

1	Författningsförslag.....	3
1.1	Förslag till lag om ändring i lagen (2021:626) om förarbevis för vattenskoter.....	3
1.2	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2021:628) om förarbevis för vattenskoter.....	7
2	Återkallelse tills vidare av förarbevis	9
3	Omhändertagande av förarbevis	11
4	Lagakraftvunna avgöranden, delgivning och avräkning	12
5	Registerfrågor	13
6	Ikraftträdande.....	14
7	Konsekvenser.....	14
8	Författningskommentar.....	16

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2021:626) om förarbevis för vattenskoter

Härigenom föreslås i fråga om lagen (2021:626) om förarbevis för vattenskoter

dels att 7–11, 23, 25, 30 och 31 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas tio nya paragrafer, 7 a §, 7 b §, 8 a §, 9 a–9 c §§ och 22 a–22 c §§, och närmast före 22 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

Förarbeviset ska återkallas om innehavaren, sedan utbildningen enligt 5 § första stycket 2 genomgått med godkänt resultat, begår brott enligt

Förarbeviset ska återkallas (*slutlig återkallelse*) om innehavaren, sedan utbildningen enligt 5 § första stycket 2 genomgått med godkänt resultat, begår brott enligt

1. 20 kap. 2, 3, 4, 5, 7, 8 eller 9 § sjölagen (1994:1009),

2. 5 kap. 1 § sjötrafikförordningen (1986:300), eller

3. 5 § förordningen (1993:1053) om användning av vattenskoter.

Om innehavaren av förarbeviset inte har genomgått sådan utbildning som avses i 5 § första stycket 2, ska återkallelse i enlighet med första stycket i stället göras om innehavaren har begått brott efter det att förarbeviset har utfärdats.

7 a §

En slutlig återkallelse ska grundas på

1. *en lagakraftvunnen dom,*
2. *ett godkänt strafföreläggande,*
3. *ett godkänt föreläggande om ordningsbot, eller*
4. *ett beslut om åtalsunderlåtelse enligt 20 kap. rättegångsbalken eller motsvarande bestämmelse i någon annan författning.*

7 b §

Ett förarbevis ska återkallas tills vidare i avvaktan på ett slutligt avgörande av återkallelsefrågan om det på sannolika skäl kan antas att förarbeviset kommer att återkallas slutligen på någon av de grunder som anges i 7 §. Beslutets giltighetstid ska begränsas enligt

vad som gäller för spärrtid enligt 9 §.

8 §

Den myndighet som regeringen bestämmer beslutar om återkallelse. *Ett beslut om återkallelse gäller omedelbart.*

Den myndighet som regeringen bestämmer beslutar om *slutlig* återkallelse och återkallelse tills vidare. *Sådana* beslut gäller omedelbart.

8 a §

Beslut om slutlig återkallelse och återkallelse tills vidare ska delges den som beslutet rör. Delgivning får inte ske enligt 34–38 och 47–51 §§ delgivningslagen (2010:1932).

9 §

Vid återkallelse ska det bestämmas en tid inom vilken ett nytt förarbevis inte får utfärdas (spärrtid). Spärrtiden ska vara lägst en månad och högst tre år.

Vid *slutlig* återkallelse ska det bestämmas en tid inom vilken ett nytt förarbevis inte får utfärdas (spärrtid). Spärrtiden ska vara lägst en månad och högst tre år.

9 a §

Spärrtiden ska räknas från den dag då beslutet delges innehavaren av beviset eller från den tidigare dag som anges i 9 b §.

Om giltigheten av ett beslut om återkallelse tills vidare har löpt ut när slutligt beslut fattas, ska den tid under vilken förarbeviset varit omhändertaget eller återkallat tills vidare räknas av från spärrtiden.

9 b §

Giltighetstiden för en återkallelse tills vidare ska räknas från den dag då beslutet delges innehavaren av beviset eller från den tidigaste av de dagar då innehavaren delgetts ett beslut om omhändertagande eller överlämnat ett förarbevis som inte utfärdats i elektronisk form till den myndighet som avses i 8 §.

9 c §

När frågan om slutlig återkallelse avgörs får det beslutas att ytterligare återkallelse inte ska ske. En förutsättning för ett sådant beslut är att förarbeviset varit omhändertaget eller återkallat tills vidare under minst så lång tid som skulle ha bestämts som spärrtid om något omhändertagande och någon återkallelse tills vidare inte hade förekommit.

10 §

Om ett förarbevis har återkallats, ska innehavaren överlämna förarbeviset till den myndighet som regeringen bestämmer.

Om ett förarbevis har återkallats *slutligen* eller *tills vidare*, ska innehavaren överlämna *ett förarbevis som inte utfärdats i elektronisk form* till den myndighet som regeringen bestämmer.

11 §

En ansökan om utfärdande av förarbevis efter återkallelse får inte prövas innan spärrtiden har löpt ut.

En ansökan om utfärdande av förarbevis efter *slutlig återkallelse* eller *återkallelse tills vidare* får inte prövas innan spärrtiden *respektive giltighetstiden för återkallelsen tills vidare* har löpt ut.

Omhändertagande av förarbevis

22 a §

Ett förarbevis ska omhändertas om det på sannolika skäl kan antas att det kommer att återkallas slutligen.

22 b §

Om ett förarbevis har omhändertagits, ska innehavaren överlämna ett förarbevis som inte utfärdats i elektronisk form till den myndighet som regeringen bestämmer.

22 c §

Den myndighet som regeringen bestämmer beslutar om omhändertagande av ett förarbevis. Ett beslut om omhändertagande gäller omedelbart.

23 §

Vid en kontroll enligt 21 § ska ett förarbevis som inte har utfärdats i elektronisk form *omhändertas* av en polisman eller en kustbevakningstjänsteman om förarbeviset har återkallats.

Vid en kontroll enligt 21 § ska ett förarbevis som inte har utfärdats i elektronisk form *tas om hand* av en polisman eller en kustbevakningstjänsteman om förarbeviset har återkallats *slutligen eller tills vidare*.

25 §

Personuppgifter får behandlas i förarbevisregistret om det är nödvändigt för att hantera anmälningar om genomförd utbildning *och* ärenden om utfärdande av förarbevis och *återkallelse av förarbevis*.

Personuppgifter får behandlas i förarbevisregistret om det är nödvändigt för att hantera

1. anmälningar om genomförd utbildning,

2. ärenden om utfärdande av förarbevis, *och*

3. ärenden om *slutlig återkallelse, återkallelse tills vidare och omhändertagande av förarbevis*.

Personuppgifter som avses i första stycket får även behandlas i registret om det är nödvändigt för att tillhandahålla information som behövs

1. vid Polismyndighetens och Kustbevakningens kontroll av vattenskoterförare enligt 21 §, och

2. i Polismyndighetens och Kustbevakningens verksamhet i övrigt för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet, utreda eller lagföra brott eller upprätthålla allmän ordning och säkerhet.

30 §

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet inte överlämnar ett återkallat förarbevis enligt 10 § ska dömas till penningböter.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet inte överlämnar ett förarbevis enligt 10 § *eller 22 b §* ska dömas till penningböter.

31 §

Beslut enligt 5, 7, 9, 15, 17 och 20 §§ får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Beslut enligt 5, 7, 7 b, 9, 15, 17 och 20 §§ får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2022.

1.2 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2021:628) om förarbevis för vattenskoter

Härigenom föreslås i fråga om förordningen (2021:628) om förarbevis för vattenskoter

dels att 3, 6, 8 och 10 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 3 a, 10 a och 10 b §§, och närmast före 10 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Transportstyrelsen beslutar i frågor som rör

1. utfärdande *och* återkallelse av förarbevis, och

1. utfärdande, *slutlig* återkallelse *och återkallelse tills vidare* av förarbevis, och

2. beviljande av tillstånd att bedriva utbildning för att få förarbevis och återkallelse av sådant tillstånd.

3 a §

Polismyndigheten, Kustbevakningen eller åklagare fattar beslut i frågor som rör omhändertagande av förarbevis.

6 §

Förarbevisregistret får innehålla följande uppgifter:

1. namn,
2. personnummer eller samordningsnummer eller födelsedatum,
3. kontaktuppgifter,
4. datum för när utbildning för framförande av vattenskoter genomfördes med godkänt resultat,
5. utbildningsanordnare,
6. betalda eller förfallna avgifter för utfärdande av förarbevis,
7. datum för utfärdande av förarbevis, och
8. datum för återkallelse av förarbevis.

8. datum för *slutlig* återkallelse, *återkallelse tills vidare och omhändertagande* av förarbevis.

8 §

Polismyndigheten och Kustbevakningen får medges direktåtkomst till förarbevisregistret i fråga om de uppgifter som avses i 6 § 1, 2, 4, 7 och 8.

Polismyndigheten och Kustbevakningen får medges direktåtkomst till förarbevisregistret i fråga om de uppgifter som avses i 6 § 1, 2, 3, 4, 7 och 8.

10 §

Ett *återkallat* förarbevis ska överlämnas till Transportstyrelsen.

Ett förarbevis *som är slutligt återkallat, återkallat tills vidare*

eller omhändertaget och som inte har utfärdats i elektronisk form ska av innehavaren överlämnas till Transportstyrelsen.

Omhändertagande och återkallelse tills vidare av förarbevis

10 a §

Ett beslut att omhänderta ett förarbevis ska meddelas skyndsamt och delges innehavaren. Beslutet ska inom 48 timmar sändas till Transportstyrelsen tillsammans med

- 1. uppgift om delgivning,*
- 2. föreliggande utredning, och*
- 3. en redogörelse för de omständigheter som lett till omhändertagandet.*

Om ett beslut delges eller ett förarbevis som inte utfärdats i elektronisk form lämnas över senare, ska detta snarast meddelas Transportstyrelsen.

Transportstyrelsen ska snarast pröva frågan om huruvida förarbeviset ska återkallas tills vidare eller lämnas tillbaka.

10 b §

Om ett beslut om att omhänderta eller att tills vidare återkalla ett förarbevis upphävs, blir förarbeviset giltigt från dagen för beslutet, om inte annat har förordnats. Ett förarbevis som inte utfärdats i elektronisk form ska skyndsamt återlämnas till innehavaren.

Denna förordning träder i kraft den 1 maj 2022.

2 Återkallelse tills vidare av förarbevis

Förslag: Ett förarbevis för vattenskoter ska återkallas tills vidare i avvaktan på ett slutligt avgörande av återkallelsefrågan om det på sannolika skäl kan antas att förarbeviset kommer att återkallas slutligen. Beslutets giltighetstid ska tidsbegränsas på motsvarande sätt som gäller för spärrtid vid slutlig återkallelse.

Beslutet ska fattas av Transportstyrelsen, gälla omedelbart och kunna överklagas.

Vid kontroll som genomförs av polisman eller kustbevakningstjänsteman ska ett förarbevis som inte utfärdats i elektronisk form tas om hand om förarbeviset återkallats tills vidare. Ett förarbevis som är återkallat slutligen eller tills vidare och som inte har utfärdats i elektronisk form ska av innehavaren överlämnas till Transportstyrelsen.

En ansökan om nytt bevis efter återkallelse tills vidare ska inte få prövas innan giltighetstiden för återkallelsen tills vidare har löpt ut.

Skälen för förslaget: Enligt lagen (2021:626) om förarbevis för vattenskoter krävs det från och med den 1 maj 2022 ett förarbevis för att få framföra en vattenskoter. Lagen innehåller en bestämmelse om att förarbeviset ska återkallas om innehavaren av förarbeviset begår vissa brott. Av propositionen framgår att bl.a. Lagrådet ansåg att det var en brist att förslaget saknade möjlighet till interimistisk återkallelse av förarbeviset, se propositionen Förarbevis för vattenskoter (prop. 2020/21:190 s. 38). Det framgår vidare att regeringen menade att det fanns goda skäl för en sådan lösning men att det saknades beredningsunderlag för att i det lagstiftningsärendet införa sådana regler. Frågan skulle dock beredas vidare i Regeringskansliet med inriktningen att komplettera lagen med en sådan möjlighet.

Återkallelse kan alltså ske först efter det att brott har konstaterats. Med andra ord torde det krävas ett lagakraftvunnet avgörande i frågan om brott innan en återkallelse kan beslutas. Det innebär i sin tur att en förare kan fortsätta att köra vattenskoter under den tid som den straffrättsliga processen efter exempelvis en hastighetsöverträdelse pågår.

Ett förarbevis för vattenskoter ska återkallas om föraren har begått något av de brott som anges i lagen (se 7 §). Exempelvis ska vårdslöshet i sjötrafik, sjöfylleri, avvikelse från sjöolycka, brott mot sjövägsregler och hastighetsbegränsningar och mot förbud att framföra vattenskoter i vissa områden leda till återkallelse av förarbeviset. Som nämns ovan krävs det dock ett lagakraftvunnet avgörande innan en återkallelse kan beslutas. Redan en misstanke om att föraren har begått ett sådant brott innebär emellertid att det kan ifrågasättas om föraren är lämplig att inneha förarbevis för vattenskoter. Det bör därför, i likhet med vad som gäller för till exempel körkort och förarbevis för snöskoter, vara möjligt att på ett tidigt stadium återkalla ett förarbevis för vattenskoter om det är sannolikt att förarbeviset slutligen kommer att återkallas, jfr. 5 kap. 5 § körkortslagen (1998:488). Utan en sådan möjlighet finns det en risk för att en förare som är olämplig från ett sjösäkerhets- eller miljöperspektiv fortsätter att framföra vattenskoter till dess att ett lagakraftvunnet avgörande finns.

En befogenhet att återkalla ett förarbevis tills vidare måste hanteras med försiktighet. Oavsett hur välgrundad misstanken om att föraren har begått ett brott är, finns alltid en möjlighet att föraren till slut inte fälls till ansvar, vilket i sin tur innebär att någon slutlig återkallelse inte är möjlig. För att få återkalla ett förarbevis tills vidare bör det därför, i likhet med vad som gäller vid återkallelse enligt körkortslagen, krävas att det på sannolika skäl kan antas att en slutlig återkallelse kommer att ske. Vad som krävs för att det ska finnas sannolika skäl är vanskligt att precisera när det gäller en helt ny lagstiftning kring vilken det ännu inte har bildats någon praxis. Denna svårighet bör dock vara av övergående karaktär. Ledning i frågor som avser sannolikhetsbedömningen kan också sökas i den praxis som finns kring motsvarande frågor om återkallelse enligt bl.a. körkortslagen.

I likhet med beslut om slutlig återkallelse bör de nu aktuella besluten gälla omedelbart och kunna överklagas. Ett förarbevis som är återkallat tills vidare bör av bevisets innehavare överlämnas till Transportstyrelsen. På vilket sätt det ska ske kan Transportstyrelsen meddela verkställighetsföreskrifter om.

Ett beslut om återkallelse tills vidare bör inte gälla för all framtid. Avsikten är att så snart det står klart att förutsättningar finns för att återkalla förarbeviset slutligt, dvs. att det finns ett lagakraftvunnet avgörande i fråga om brott, ska ett sådant slutligt beslut fattas. I annat fall ska beslutet om återkallelse tills vidare snarast hävas, t.ex. om brottsmisstankarna upphör. Om förarbeviset återkallas slutligen, ska det enligt lagen om förarbevis för vattenskoter bestämmas en tid inom vilken ett nytt förarbevis inte får utfärdas (spärrtid). Giltighetstiden för en återkallelse tills vidare bör bestämmas till den tid som kan antas bli den slutliga spärrtiden. En ansökan om nytt bevis efter sådan återkallelse ska inte få prövas innan giltighetstiden har löpt ut.

Av förarbetena till lagen om förarbevis för vattenskoter framgår att ett återkallat förarbevis inte längre är giltigt och därmed inte längre får användas av innehavaren (prop. 2020/21:190 s. 38). En återkallelse tills vidare är ett s.k. interimistiskt beslut i samma fråga och kommer därför att ha samma verkan. Detsamma gäller för övrigt ett sådant omhändertagande som föregår ett beslut om återkallelse tills vidare. Utgångspunkten är visserligen att förarbeviset ska utfärdas endast i elektronisk form, men en förare kan begära att även få ett fysiskt bevis. Det spelar ingen roll om återkallelsen tills vidare eller omhändertagandet riktas mot någon som har ett fysiskt och ett elektroniskt bevis eller någon som har bara en av dessa varianter. Den rättsliga följden av besluten är densamma, nämligen att beviset inte längre är giltigt enligt 3 § lagen om förarbevis för vattenskoter.

Enligt förordningen (2021:628) om förarbevis för vattenskoter är det Transportstyrelsen som fattar beslut om att återkalla förarbevis. Det är lämpligt att Transportstyrelsen även fattar beslut om återkallelse tills vidare. Det överensstämmer för övrigt med den motsvarande ordning som gäller enligt körkortslagen.

Då det nu införs en ny form av återkallelse, återkallelse tills vidare, i lagen om förarbevis för vattenskoter bör den återkallelsemöjlighet som redan finns i lagen i förtydligande syfte ges en särskild beteckning. Ett sådant beslut bör betecknas som slutlig återkallelse.

3 Omhändertagande av förarbevis

Förslag: Ett förarbevis för vattenskoter ska omhändertas om det på sannolika skäl kan antas att det kommer att återkallas slutligen. Beslutet om omhändertagande ska fattas av Polismyndigheten, Kustbevakningen eller åklagare. Det ska gälla omedelbart men inte kunna överklagas.

Ett beslut att omhänderta ett förarbevis ska meddelas skyndsamt och delges innehavaren. Beslutet ska, tillsammans med relevanta uppgifter, inom 48 timmar sändas till Transportstyrelsen. Transportstyrelsen ska snarast pröva frågan om förarbeviset ska återkallas tills vidare eller lämnas tillbaka.

Ett förarbevis som är omhändertaget och som inte har utfärdats i elektronisk form ska av innehavaren överlämnas till Transportstyrelsen.

Om ett beslut om att omhänderta eller att tills vidare återkalla ett förarbevis upphävs, ska förarbeviset bli giltigt från dagen för beslutet, om inte annat har förordnats. Ett förarbevis som inte utfärdats i elektronisk form ska då skyndsamt återlämnas till innehavaren.

Skälen för förslaget: För att ett körkortsingripande ska vara så verkningfullt som möjligt har det ansetts angeläget att ett ingripande görs så snart som möjligt efter det felaktiga beteendet. I körkortslagen finns det därför inte bara en möjlighet för Transportstyrelsen att återkalla ett körkort tills vidare. Det finns också en möjlighet för exempelvis Polismyndigheten att omhänderta körkortet, bl.a. om det på sannolika skäl kan antas att körkortet kommer att återkallas på grund av brott, se 5 kap. 7 § körkortslagen. Transportstyrelsen ska efter omhändertagandet utan dröjsmål pröva frågan om huruvida körkortet ska återkallas tills vidare eller lämnas tillbaka (7 kap. 5 § körkortslagen).

Omhändertagandet kan ske i omedelbar anslutning till den händelse som föranlett ingripandet, men det kan också ske senare. Det kan röra sig om fall där bevisets innehavare förolyckats vid händelsen och därför inte kan höras eller andra situationer där nödvändig utredning för ett beslut om omhändertagande eller återkallelse tills vidare inte kan slutföras på plats.

I körkortsförordningen (1998:980) finns regler om förfarandet. Ett beslut att omhänderta ett körkort ska meddelas skyndsamt och delges körkortshavaren. Beslutet ska, tillsammans med uppgift om delgivning, föreliggande utredning och en redogörelse för de omständigheter som lett till omhändertagandet, inom 48 timmar sändas till Transportstyrelsen som ska pröva frågan om ingripande. Om beslutet delges eller körkortet lämnas över senare, ska detta snarast meddelas Transportstyrelsen. Ett omhändertaget körkort ska sändas till Transportstyrelsen. Om ett beslut om att omhänderta eller återkalla ett körkort upphävs, ska körkortet skyndsamt återlämnas till körkortshavaren. Körkortet blir då giltigt från dagen för beslutet, om inte annat har förordnats.

De intressen som motiverar reglerna om omhändertagande av körkort gör sig gällande också när det gäller förarbevis för vattenskoter. I lagstiftningsärendet som ledde fram till lagen om förarbevis för vattenskoter efterlyste Lagrådet inte bara en möjlighet till återkallelse tills

vidare utan även en möjlighet till omhändertagande motsvarande den som gäller enligt körkortslagen. Sådana regler bör därför införas. Bestämmelserna kan dock förenklas i förhållande till körkortslagen, eftersom förarbevis för vattenskoter, i motsats till körkort, endast kan återkallas till följd av brott och inte till följd av personliga omständigheter som t.ex. sjukdom.

Kontroller av förarbevis för vattenskoter som sker på plats ska utföras av polismän och kustbevakningstjänstemän. Befogenheten att omhänderta ett förarbevis bör därför ligga på Polismyndigheten och Kustbevakningen men även, i likhet med körkortslagen, på åklagare. Beslut om omhändertagande bör, liksom är fallet i 8 kap. 2 § 5 körkortslagen, inte få överklagas. Om ett förarbevis har omhändertagits ska innehavaren överlämna det till den myndighet som regeringen bestämmer. Straffbestämmelsen i 30 § lagen om förarbevis för vattenskoter bör kompletteras så att den omfattar fall där innehavaren inte överlämnar ett förarbevis som omhändertagits men också vid sådan återkallelse som avses i avsnitt 2.

4 Lagakraftvunna avgöranden, delgivning och avräkning

Förslag: En återkallelse av ett förarbevis för vattenskoter ska grunda sig på ett lagakraftvunnet avgörande.

Om ett förarbevis varit omhändertaget eller återkallat tills vidare under minst så lång tid som skulle ha bestämts som spärrtid, ska det när återkallelsen slutligen avgörs få beslutas att ytterligare återkallelse inte ska ske.

Det ska införas regler om delgivning av den som ett beslut om slutlig återkallelse och återkallelse tills vidare rör. Vissa delgivningsformer ska dock inte få användas. Det ska också införas regler om från vilka tidpunkter spärrtid och giltighetstid för återkallelse tills vidare ska räknas samt regler om avräkning av sådan tid under vilken förarbeviset varit omhändertaget eller återkallat tills vidare från spärrtiden.

Skälen för förslaget: Det finns för närvarande ingen uttrycklig reglering om att en slutlig återkallelse av ett förarbevis för vattenskoter ska grunda sig på ett lagakraftvunnet avgörande (jfr. 5 kap 1 § andra stycket körkortslagen). När det nu införs regler om återkallelse tills vidare finns det goda skäl att också införa sådana klargörande bestämmelser.

I ett beslut om återkallelse tills vidare av körkort anges en giltighetstid i vissa fall, bl.a. om återkallelsen sker på grund av brottslighet. Om domstolens dom i brottmålet dröjt så länge att dom meddelats först efter giltighetstidens utgång och körkortshavaren redan återfått möjligheten att framföra fordonet, kan Transportstyrelsen vid den slutliga prövningen besluta att ytterligare ingripande inte ska ske (se 5 kap. 10 § första stycket körkortslagen). Detsamma bör gälla när ett förarbevis för vattenskoter har återkallats tills vidare.

I körkortslagen finns regler om delgivning av återkallelser och om utgångspunkten för beräkning av spärrtid och giltighetstid för återkallelse tills vidare. Det bör införas motsvarande regler i lagen om förarbevis för vattenskoter. Detta innebär att beslut om slutlig återkallelse och återkallelse tills vidare ska delges den som beslutet rör. Surrogatdelgivning, spikning och kungörelsedelgivning bör inte få användas. Spärrtiden bör räknas från dagen för delgivning av beslutet om slutlig återkallelse eller den tidigare dag som följer av förslaget till 9 b § lagen om förarbevis för vattenskoter, dvs. den tidigaste av de dagar då innehavaren delgetts ett beslut om återkallelse till vidare eller omhändertagande eller överlämnat ett förarbevis som inte utfärdats i elektronisk form till Transportstyrelsen. Sådan tid under vilken förarbeviset varit omhändertaget eller återkallat tills vidare bör vidare kunna avräknas från spärrtiden även om beslutet om återkallelse tills vidare löpt ut när spärrtiden ska bestämmas.

5 Registerfrågor

Förslag: Personuppgifter i förarbevisregistret ska få behandlas om det är nödvändigt för att hantera slutlig återkallelse, återkallelse tills vidare och omhändertagande av förarbevis.

Polismyndigheten och Kustbevakningen ska kunna få direktåtkomst till kontaktuppgifter till de registrerade i förarbevisregistret.

Förarbevisregistret ska få innehålla uppgifter om att ett förarbevis för vattenskoter som har återkallats tills vidare. Detsamma gäller ett förarbevis som har omhändertagits.

Skälen för förslaget: Förslagen innebär att det införs två nya former av åtgärder riktade mot innehavaren av ett förarbevis för vattenskoter, dvs. återkallelse tills vidare och omhändertagande. Bestämmelsen om rättslig grund för behandling av personuppgifter bör därför kompletteras så att det framgår att personuppgiftsbehandlingen omfattar alla tre formerna av åtgärder.

Enligt 24 § lagen om förarbevis för vattenskoter ska den myndighet som regeringen bestämmer föra ett elektroniskt förarbevisregister. I 25 § första stycket samma lag anges att personuppgifter får behandlas i förarbevisregistret om det är nödvändigt för att hantera anmälningar om genomförd utbildning och ärenden om utfärdande av förarbevis och återkallelse av förarbevis. Enligt andra stycket får sådana personuppgifter även behandlas i registret om det är nödvändigt för att tillhandahålla information som behövs

1. vid Polismyndighetens och Kustbevakningens kontroll av vattenskoterförare enligt 21 §, och
2. i Polismyndighetens och Kustbevakningens verksamhet i övrigt för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet, utreda eller lagföra brott eller upprätthålla allmän ordning och säkerhet.

I förordningen om förarbevis för vattenskoter anges att Transportstyrelsen ska föra det elektroniska registret för förarbevis för vattenskoter (förarbevisregistret). Av 8 § samma förordning framgår vilka uppgifter i förarbevisregistret som Polismyndigheten och Kustbevakningen får medge direktåtkomst till. Det finns inte någon möjlighet att medge direktåtkomst till de registrerade kontaktuppgifter som t.ex. adress, e-post och telefon. Detta bör dock vara möjligt eftersom myndigheterna kan komma att behöva uppgifterna t.ex. vid delgivning av beslut om omhändertagande av förarbevis. Som anges i förarbetena till lagen om förarbevis för vattenskoter behövs det inte någon särskild reglering för Polismyndighetens och Kustbevakningens behandling av personuppgifter vid kontroller av vattenskoterförare (se prop. 2020/21:190 s 62).

Det förarbevisregister som Transportstyrelsen ska föra ska innehålla bland annat uppgifter om att ett förarbevis är återkallat. Även en uppgift om att ett förarbevis är återkallat tills vidare eller omhändertaget bör antecknas i registret och omfattas av nämnda direktåtkomst.

6 Ikraftträdande

Förslag: Ändringarna ska träda i kraft den 1 maj 2022.

Skälen för förslaget: Från och med den 1 maj 2022 kommer den som vill framföra en vattenskoter att vara skyldig att inneha ett förarbevis för detta. Från den dagen är det också möjligt att återkalla utfärdade förarbevis om föraren begår vissa brott. Reglerna om att återkalla ett förarbevis tills vidare och omhändertagande av förarbevis bör träda i kraft samma dag, dvs. den 1 maj 2022. Detsamma gäller i fråga om övriga förslag.

7 Konsekvenser

Bedömning: Förslagen har positiva effekter för sjösäkerheten och miljön. Förslagen innebär att Transportstyrelsen, Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och Kustbevakningen får ytterligare uppgifter. Omfattningen av uppgifterna bör dock bli begränsad och kostnadsökningarna bedöms därför rymmas inom befintliga anslagsramar. Vidare kommer förslagen att innebära nya måltyper till domstolarna. Antalet mål bedöms dock bli begränsat och kostnadsökningarna bedöms därför rymmas inom befintliga anslagsramar.

Förslagen har inga konsekvenser för statens budget, jämställdheten eller den kommunala självstyrelsen.

Skälen för bedömningen: Förslaget att införa en möjlighet till återkallelse tills vidare och om omhändertagande av förarbevis för vattenskoter bör medföra att sjösäkerheten och skyddet av miljön ökar, eftersom en sådan återkallelse minskar antalet olämpliga vattenskoterförare.

Beslut om återkallelse tills vidare föreslås fattas av Transportstyrelsen, medan beslut om omhändertagande fattas av Polismyndigheten, Kustbevakningen och Åklagarmyndigheten. Besluten ska registreras i förarbevisregistret som förs av Transportstyrelsen. Förslagen i denna promemoria innebär att nämnda myndigheter får nya uppgifter. Omfattningen av dessa bedöms dock bli begränsad och eventuella kostnadsökningar för myndigheterna bedöms rymmas inom befintliga anslagsramar.

Förslagen innebär att överklagande av beslut om återkallelse tills vidare kommer att kunna ske till allmän förvaltningsdomstol. Vidare utvidgas straffansvaret något i förslaget till 30 § lagen om förarbevis för vattenskotrar, vilket prövas av allmän domstol. Förslagen innebär alltså nya arbetsuppgifter för domstolarna. Antalet nya mål väntas dock bli få inom båda domstolsslagen och eventuella kostnadsökningar bedöms rymmas inom Sveriges Domstolars befintliga anslagsramar.

Några konsekvenser för statens budget, jämställdheten eller den kommunala självstyrelsen uppstår inte. Några ytterligare konsekvenser för privatpersoner väntas förslaget inte ha.

8 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring av lagen (2021:626) om förarbevis för vattenskoter

7 § Förarbeviset ska återkallas (*slutlig återkallelse*) om innehavaren, sedan utbildningen enligt 5 § första stycket 2 genomgått med godkänt resultat, begår brott enligt

1. 20 kap. 2, 3, 4, 5, 7, 8 eller 9 § sjölagen (1994:1009),
2. 5 kap. 1 § sjötrafikförordningen (1986:300), eller
3. 5 § förordningen (1993:1053) om användning av vattenskoter.

Om innehavaren av förarbeviset inte har genomgått sådan utbildning som avses i 5 § första stycket 2, ska återkallelse i enlighet med första stycket i stället göras om innehavaren har begått brott efter det att förarbeviset har utfärdats.

I paragrafen regleras grunderna för slutlig återkallelse av ett förarbevis för vattenskoter. Övervägandena finns i avsnitt 2.

Av *första stycket* framgår att en återkallelse av ett förarbevis, som inte är interimistisk, ska betecknas som en slutlig återkallelse. Andra åtgärder som kan föregå en sådan återkallelse, återkallelse tills vidare och omhändertagande, regleras i 7 b § och 22 a §.

7 a § *En slutlig återkallelse ska grunda sig på*

1. en lagakraftvunnen dom,
2. ett godkänt straffföreläggande,
3. ett godkänt föreläggande om ordningsbot, eller
4. ett beslut om åtalsunderlåtelse enligt 20 kap. rättegångsbalken eller motsvarande bestämmelse i annan författning.

Paragrafen är ny och anger vissa förutsättningar för slutlig återkallelse av förarbevis för vattenskoter. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Enligt paragrafen ska beslutande myndighet inte gå in i en prövning av skuldfrågan i samband med beslutet om slutlig återkallelse enligt 7 §. Denna fråga ska alltså redan vara slutligt avgjord. I stycket anges de former av avgöranden som kan ligga till grund för en slutlig återkallelse utöver en lagakraftvunnen dom.

7 b § *Ett förarbevis ska återkallas tills vidare i avvaktan på ett slutligt avgörande av återkallelsefrågan om det på sannolika skäl kan antas att förarbeviset kommer att återkallas slutligen på någon av de grunder som avses i 7 §. Beslutets giltighetstid ska begränsas enligt vad som gäller för spärttid enligt 9 §.*

Paragrafen är ny och reglerar återkallelse tills vidare av förarbevis för vattenskoter. Övervägandena finns i avsnitt 2.

Ett förarbevis ska återkallas tills vidare i avvaktan på ett slutligt avgörande, om det på sannolika skäl kan antas att förarbeviset kommer att återkallas slutligen, s.k. interimistisk återkallelse. Ett förarbevis som återkallats på detta sätt är under återkallelsetiden inte giltigt och kan därmed inte längre användas av innehavaren. Det spelar inte någon roll om återkallelsen tills vidare riktas mot någon som har både ett fysiskt och ett

elektroniskt bevis eller någon som har enbart en av dessa varianter. Följden av beslutet är densamma, nämligen att beviset inte längre är giltigt.

Återkallelse tills vidare ska ske när det finns sannolika skäl för att förarbeviset kommer att återkallas slutligen när en mer fullständig utredning föreligger om den eller de händelser som föranleder återkallelsen. Giltighetstiden för en interimistisk återkallelse ska bestämmas till den tid som kan antas bli den slutliga spärrtiden. Ett interimistiskt beslut kan omprövas, t.ex. om nya omständigheter har framkommit. Vid omprövning kan beslutet upphävas eller giltighetstiden ändras så att den förlängs eller förkortas.

8 § Den myndighet som regeringen bestämmer beslutar om *slutlig* återkallelse och *återkallelse tills vidare*. *Sådana* beslut gäller omedelbart.

Enligt paragrafen bestämmer regeringen vilken myndighet som fattar beslut om återkallelse. *Sådana* beslut gäller omedelbart. Övervägandena finns i avsnitt 2.

Regeringen ska bestämma vilken myndighet som fattar beslut om såväl slutlig återkallelse som återkallelse tills vidare av ett förarbevis. Innebörden av att beslutet gäller omedelbart är att det börjar gälla direkt, även om beslutet överklagas.

8 a § *Beslut om slutlig återkallelse och återkallelse tills vidare ska delges den som beslutet rör. Delgivning får inte ske enligt 34–38 och 47–51 §§ delgivningslagen (2010:1932).*

Paragrafen är ny och innehåller bestämmelser om delgivning. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Beslut om slutlig återkallelse och återkallelse tills vidare ska delges den som beslutet rör. Av paragrafen framgår också att surrogatdelgivning, spikning och kungörelsedelgivning inte får användas när beslutet ska delges.

9 § Vid *slutlig* återkallelse ska det bestämmas en tid inom vilken ett nytt förarbevis inte får utfärdas (spärrtid). Spärrtiden ska vara lägst en månad och högst tre år.

Paragrafen reglerar den spärrtid inom vilken ett nytt förarbevis inte får utfärdas. Övervägandena finns i avsnitt 2.

Den tid under vilken ett nytt förarbevis inte ska kunna utfärdas efter en slutlig återkallelse kallas spärrtid. En sådan tid ska bara bestämmas i samband med slutlig återkallelse. Vid återkallelse tills vidare bestäms i stället en giltighetstid för beslutet, se 7 b §.

9 a § *Spärrtiden ska räknas från den dag då beslutet delges innehavaren av beviset eller från den tidigare dag som anges i 9 b §.*

Om giltigheten av ett beslut om återkallelse tills vidare har löpt ut när slutligt beslut fattas, ska den tid under vilken förarbeviset varit omhändertaget eller återkallat tills vidare räknas av från spärrtiden.

Paragrafen är ny och innehåller bestämmelser om utgångspunkten för beräkning av spärrtid och avräkning. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Av första stycket följer att spärrtiden ska räknas från den tidpunkt då beslutet blir gällande mot innehavaren av beviset, dvs. då innehavaren inte längre kan åberopa innehavet för att undgå straffansvar för olovligt förande av vattenskoter (jfr. 27 §). Spärrtiden räknas från dagen för delgivning av beslutet i fråga eller den tidigare dag som anges i 9 b §, dvs. den tidigaste av de dagar då innehavaren delgetts ett beslut om återkallelse tills vidare eller omhändertagande eller överlämnat ett förarbevis som inte utfärdats i elektronisk form till den myndighet som avses i 8 §.

I andra stycket finns regler om avräkning. Sådan tid under vilken förarbeviset varit omhändertaget eller återkallat tills vidare ska avräknas från spärrtiden även om beslutet om återkallelse tills vidare löpt ut när spärrtiden ska bestämmas.

9 b § *Giltighetstiden för en återkallelse tills vidare ska räknas från den dag då beslutet delges innehavaren av beviset eller från den tidigaste av de dagar då innehavaren delgetts ett beslut om omhändertagande eller överlämnat ett förarbevis som inte utfärdats i elektronisk form till den myndighet som avses i 8 §.*

Paragrafen är ny och innehåller bestämmelser om utgångspunkten för beräkning av giltighetstid för ett beslut om återkallelse tills vidare. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Giltighetstiden för en återkallelse tills vidare ska räknas från den dag då beslutet delges innehavaren av beviset. Det finns dock två situationer där denna tidpunkt tidigareläggs. Den första är om innehavaren dessförinnan delgetts ett beslut om omhändertagande. Den andra är om innehavaren dessförinnan själv överlämnat ett förarbevis som inte utfärdats i elektronisk form till den myndighet som avses i 8 §.

9 c § *När frågan om slutlig återkallelse avgörs får det beslutas att ytterligare återkallelse inte ska ske. En förutsättning för ett sådant beslut är att förarbeviset varit omhändertaget eller återkallat tills vidare under minst så lång tid som skulle ha bestämts som spärrtid om något omhändertagande och någon återkallelse tills vidare inte hade förekommit.*

Paragrafen är ny och innehåller bestämmelser om åtgärder vid slutligt beslut om återkallelse. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Det kan i praktiken hända att domen i det brottmål som avser den gärning som ligger till grund för ett omhändertagande och en återkallelse tills vidare dröjt så att den meddelas efter utgången av det senare beslutets giltighetstid. Innehavaren av beviset kan då redan ha återfått möjligheten att framföra vattenskoter (jfr 11 §). Då får den beslutande myndigheten vid den slutliga prövningen av återkallelsefrågan besluta att ytterligare återkallelse inte ska ske. Även tid under vilket beviset varit omhändertaget ska beaktas när paragrafen tillämpas. Paragrafen kan tillämpas oavsett om det slutliga beslutet föregåtts av ett omhändertagande och en återkallelse tills vidare eller om det – undantagsvis – bara föregåtts av något av dessa beslut.

10 § *Om ett förarbevis har återkallats slutligen eller tills vidare, ska innehavaren överlämna ett förarbevis som inte utfärdats i elektronisk form till den myndighet som regeringen bestämmer.*

Paragrafen innehåller en skyldighet att överlämna ett fysiskt förarbevis som återkallats slutligen eller tills vidare. Övervägandena finns i avsnitt 2.

Det finns ingen närmare reglering om på vilket sätt ett överlämnade ska ske. Det kan göras till exempel via post. Skyldigheten gäller endast fysiskt utfärdade förarbevis. Bestämmelser om omhändertagande finns i 22 a § och följande paragrafer.

11 § En ansökan om utfärdande av förarbevis efter *slutlig återkallelse eller återkallelse tills vidare* får inte prövas innan spärrtiden *respektive giltighetstiden för återkallelsen tills vidare* har löpt ut.

Paragrafen anger när en ansökan om utfärdande av förarbevis efter återkallelse eller återkallelse tills vidare tidigast får prövas. Övervägandena finns i avsnitt 2.

Ett nytt utfärdande efter en slutlig återkallelse eller återkallelse tills vidare (se 7 och 7 b §§) sker inte automatiskt, utan det krävs en ansökan från den som fått beviset återkallat. Inget hindrar att en ansökan lämnas innan spärr- eller giltighetstiden löpt ut, men ansökan kan inte prövas förrän tiden löpt ut.

Omhändertagande av förarbevis

22 a § *Ett förarbevis ska omhändertas om det på sannolika skäl kan antas att det kommer att återkallas slutligen.*

Paragrafen är ny och reglerar omhändertagande av förarbevis för vattenskoter. Övervägandena finns i avsnitt 3.

Ett förarbevis kan omhändertas direkt på plats för en händelse som kan utgöra grund för återkallelse enligt 7 §. Beslutet om omhändertagande får fattas om det på sannolika skäl kan antas att förarbeviset kommer att återkallas slutligen. Beslutet får inte överklagas (se 31 §). Omhändertagandet ska dock inom 48 timmar anmälas till Transportstyrelsen som skyndsamt ska pröva frågan om återkallelse tills vidare. Dessa krav på skyndsamt hantering kan regleras i förordning. Beslutet om återkallelse tills vidare kan överklagas enligt 31 §.

Ett förarbevis som omhändertagits är inte längre giltigt och kan därmed inte längre användas av innehavaren. Det har inte någon betydelse om omhändertagandet riktas mot någon som har både ett fysiskt och ett elektroniskt bevis eller någon som har enbart en av dessa varianter. Följden av beslutet är densamma, nämligen att beviset inte längre är giltigt.

22 b § *Om ett förarbevis har omhändertagits, ska innehavaren överlämna ett förarbevis som inte utfärdats i elektronisk form till den myndighet som regeringen bestämmer.*

Paragrafen innehåller en skyldighet att överlämna ett förarbevis som omhändertagits. Övervägandena finns i avsnitt 3.

Det finns ingen närmare reglering om på vilket sätt ett överlämnade ska ske. Det kan göras till exempel via post. Skyldigheten gäller endast fysiskt utfärdade förarbevis.

22 c § Den myndighet som regeringen bestämmer beslutar om omhändertagande av ett förarbevis. Ett beslut om omhändertagande gäller omedelbart.

Paragrafen är ny och reglerar vilken myndighet som beslutar om omhändertaganden. Övervägandena finns i avsnitt 3.

Regeringen bestämmer vilken myndighet som fattar beslut om omhändertagande. Beslut om omhändertagande av ett förarbevis gäller omedelbart, se vidare kommentaren till ändringen i 8 §.

23 § Vid en kontroll enligt 21 § ska ett förarbevis som inte har utfärdats i elektronisk form *tas om hand* av en polisman eller en kustbevakningstjänsteman om förarbeviset har återkallats *slutligen eller tills vidare*.

Paragrafen reglerar skyldigheten för en polisman eller en kustbevakningstjänsteman att vid kontroll ta hand om ett förarbevis. Övervägandena finns i avsnitt 2.

Även ett förarbevis som har återkallats tills vidare enligt 7 b § ska kunna tas om hand av en polisman eller en kustbevakningstjänsteman. Skyldigheten att ta hand om ett förarbevis blir bara aktuell för det fall förarbeviset har utfärdats i fysisk form.

25 § Personuppgifter får behandlas i förarbevisregistret om det är nödvändigt för att hantera

1. anmälningar om genomförd utbildning,
2. ärenden om utfärdande av förarbevis, och
3. ärenden om *slutlig återkallelse, återkallelse tills vidare och omhändertagande av förarbevis*.

Personuppgifter som avses i första stycket får även behandlas i registret om det är nödvändigt för att tillhandahålla information som behövs

1. vid Polismyndighetens och Kustbevakningens kontroll av vattenskoterförare enligt 21 §, och
2. i Polismyndighetens och Kustbevakningens verksamhet i övrigt för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet, utreda eller lagföra brott eller upprätthålla allmän ordning och säkerhet.

Paragrafen redogör för i vilka syften som personuppgifter får behandlas i förarbevisregistret. Övervägandena finns i avsnitt 5.

I *första stycket* framgår att personuppgifter i registret får behandlas om det är nödvändigt för att hantera även slutlig återkallelse, återkallelse tills vidare och omhändertagande av förarbevis. En bedömning av vilka uppgifter som är nödvändiga behöver därför göras i förhållande till varje enskild uppgift.

30 § Den som uppsåtligen eller av oaksamhet inte överlämnar ett förarbevis enligt 10 § *eller 22 b §* ska dömas till penningböter.

Paragrafen innehåller vissa straffbestämmelser. Övervägandena finns i avsnitt 3.

Skyldigheten att återlämna ett omhändertaget förarbevis till den myndighet som regeringen bestämmer finns i 22 b §. För det fall förarbeviset inte kunnat tas om hand enligt 23 § därför att innehavaren t.ex. glömt att medföra det vid färd så är denne ändå skyldig att överlämna det till den myndighet som regeringen bestämmer.

31 § Beslut enligt 5, 7, 7 b, 9, 15, 17 och 20 §§ får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Paragrafen anger vilka förvaltningsbeslut som får överklagas. Övervägandena finns i avsnitt 2.

Beslut enligt 7 b § om återkallelse tills vidare av ett förarbevis kan överklagas. Paragrafen är uttömmande, vilket innebär att andra beslut än de som räknas upp inte får överklagas. Ett exempel på en situation som inte får överklagas till domstol är ett omhändertagande av förarbevis för vattenskoter. För det beslut som får överklagas enligt paragrafen krävs prövningstillstånd vid överklagande till kammarrätten (se 33 §).

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2022.

Enligt ikraftträdandebestämmelsen träder lagen i kraft den 1 maj 2022. Övervägandena finns i avsnitt 6.